

Zagrebačka speleološka škola 1984.

Foto: B. Vrbek

položivši kolokvij iz uzlova. Konačnu ocjenu dao je voda škole. Školu je završilo 15 polaznika. Prijavljeno je bilo 26 polaznika, dok se upisalo 22 polaznika. Voditelj škole je bio Boris Vrbek.

PETA KARLOVAČKA SPELEOLOŠKA ŠKOLA

Već niz godina SO PD »Dubovac« iz Karlovca doprinosi popularizaciji speleologije među mladima organiziranjem speleoloških škola. Tako je ove godine održana peta po redu u koju je upisano jedanaest polaznika, a završilo je šest polaznika, i to: Luketić Renata, Skalamera Danijela, Rade Dražen, Krnežić Ivica, Injac Branko i Injac Anka. Praktični dio škole održavao se u okolici Karlovca i to u spilji Ledenci, Budimki, Gvozdenici te u Barunovoj, Vražića i Josipa spilji. Svi upisani prethodno su završili opću planinarsku školu. Voda škole bio je savezni instruktor za speleologiju i gorski spasavalac Mladen Kuka.

DEVETA SPLITSKA SPELEOLOŠKA ŠKOLA

Ovogodišnja IX splitska speleološka škola održana je od 14. ožujka do 2. svibnja u organizaciji SO PD »Mosor«. Instruktori i predavači u školi bili su članovi SO PD »Mosor« i Stanice GSS iz Splita, a voda škole Enver Strkljević-Ture.

Upisnina je iznosila 400 dinara. Za taj iznos polaznici su bili osigurani od posljedica nesreće, svaki je dobio 5 m najlonske zamke i jedan pri-

mjerak Vodiča kroz uredene špilje Hrvatske V. Božića.

Pored već uobičajene propagande preko sredstava javnog informiranja (radio i štampa), škola je reklamirana putem plakata i prigodnim listićima, a iskorišten je i društveni izlog, tom prilikom izuzetno dekoriran.

U školu je upisan 21 polaznik iz PD »Paklenica«, PD »Biokovo« i PD »Mosor«. Predavanja su se održavala u prostorijama PD »Mosor« u Splitu, uz prikazivanje prigodnih dijapozitiva i filmova. Praktične vježbe na terenu izvodile su se na planinama Mosoru i Kozjaku u Zlatnoj jami, Đukinoj jami, Maloj i Velikoj Birnjači, Jami ispod Birnja i Jami Velikoj Gajni. U sklopu škole priređen je i jednodnevni društveni izlet s posjetom Cerovačkim špiljama kod Gračaca.

Kao završna akcija organiziran je četverodnevni zajednički logor instruktora i školaraca u Omladinskoj kući »Ljubo Uvodić-Razin« na Mosoru sa 16 sudionika, ali kako vremenske prilike nisu bile naklonjene (jaka kiša i magla), istražen je samo jedan speleološki objekt (Ivčina jama), koji su polaznici škole samostalno istražili.

Nakon škole izvršena je provjera znanja, pa je naslov speleologa-pripravnika steklo 15 polaznika: Sunčica Baučić, Milan Blaževski, Goran Bratim, Izabela Drašković, Darko Gavrić, Marin Han, Goran Kokeza, Teo Kružičević, Silvana Kuzmić, Norma Lovrić, Maja Mozara, Adela Puharić, Sladenka Sarić, Zeljko Tičić i Boris Turina. Goran Gabrić

Kongresi i stručni sastanci

MEDUNARODNI SASTANAK O SPAŠAVANJU IZ SPELEOLOŠKIH OBJEKATA U ČSSR

Skup se održavao od 24. do 27. X 1985. u malom mjestu Jedovnice kraj Blanskog u Moravskom kršju. Ukupno je bilo prisutno oko 65 punopravnih članova te izvjestan broj promatrača uglavnom iz istočnoevropskih zemalja. Iz Jugoslavije su bila prijavljena dva sudionika ispred Komisije GSS PSH: Branko Jalžić i Boris Vrbek. te Žarko Stegmayer, kao promatrač. Program u ta 4 radna dana se sastojao od predavanja, prikazivanja dijapozitiva, praktičnih vježbi na terenu te demonstraciji opreme za spašavanje. Teme koje su bile iz područja amaterskog spašavanja iz spel. objekata mogle bi se razvrstati u slijedeće grupe:

- organizacija i rad amaterskih grupa za spašavanje iz speleoloških objekata
- oprema koja se koristi za spašavanje iz spel. objekata
- sistemi i načini spašavanja iz spel. objekata
- suradnja između amaterskih i profesionalnih grupa
- analiza nesreća u spel. objektima
- ostali problemi koji manje ili više zadiru u probleme spašavanja

Najzanimljiviji dio tog sastanka bio je na praktičnom radu i demonstraciji spašavanja na terenu. Prikazan je način spašavanja uz upotrebu spel. nosila. Vježba je prikazana na obližnjoj stijeni. Unesrećeni se transportira u nosilima uz pratnju

spasavaoca do vrha stijene. Podizanje se izvršilo pomoću konstrukcije složenog koloturja i podizala se sa vrha stijene. Zatim se pomoću gelendera (opet uz pratioaca) transport prebacio na drugu stijenju (transport je bio u prevjesju) te se sa te stijene spustio u podnožje. Kod ovog načina transporta potrebno je minimalno 4 spasavaoca za cjelokupan transport. Zanimljiva je i ostvarena ideja čehoslovačkih spasavalaca da izrade bloquer sa ugrađenom koloturou. Prednost je ta da se ne mora nositi posebno koloturja i bloquer na terenu gubiti vrijeme za montiranje na užu nego je odmah sve pripremljeno i pri ruci za radnje kod složenog sistema za povlačenje (Sv. Bernard).

Na kraju sastanka B. Vrбек je prisutne kraćim referatom izvjestio o radu stanica GSS-a u Hrvatskoj i Jugoslaviji te dao pregled ostalih grupa koje se bave spasavanjem iz spel. objekata. Ukratko, možemo zaključiti da je sudjelovanje na ovakvim skupovima vrlo korisno, ne samo zbog razmjene iskustva, nego i zbog budućih kontakata i afirmacije hrvatske i jugoslavenske speleologije uopće.

Boris Vrбек

SEMINAR O MJERENJU I CRTANJU SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Na traženje više SO-a, KS PSH je 2. i 3. ožujka 1985. održala Seminar o mjerjenju i crtanju spel. objekata.

Predavanja su održana u društvenom domu PSH u subotu prije podne, a nastavljeno je s praktičnim radom popodne i u nedjelju u špilji Veternici. Sudionici su bivakirali u špilji. Održana su sljedeća predavanja: Spel. dokumentacija (V. Božić), Razvoj izrade nacрта spel. objekata u svijetu i kod nas (V. Božić), Spel. znakovi (J. Posarić), Prikaz mjenja i crtanja (J. Posarić), Mjerenje dužina i kurtova (J. Posarić), Tehnički nacrt i tehnički opis (S. Hudec) i Prikaz literature o mjerjenju i crtanju (V. Božić). U Veternici sudionici su bili podijeljeni u 4 grupe (po 3—4 s jednim instruktorom) i tu uvježbavali mjerjenje i crtanje.

Organizator je umnožio sljedeći nastavni materijal: Juraj Posarić; Spel. znakovi, KS PSH, 1979; Radovan Cepelak i Mladen Garašić: Tumač zapisnika spel. istraživanja, KS PSH 1982, Vlado Božić: Razvoj izrade spel. objekata u svijetu i kod nas, KS PSH, 1985, i Popis literature o mjerjenju i crtanju spel. objekata, KS PSH, 1985.

Instruktori su bili: Juraj Posarić, Vlado Božić, Svjetlan Hudec i Jadranko Ostojić svi iz SO PD »Željezničar«, a slušači: Alan Šimunović, Višnja Benički i Želimir Schauer iz »Željezničara«, Ivančica Zovko, Zeljka Mićin, Sanja Čirić, Damir Lacković, Edo Kireta, Siniša Rešetar i Vlado Matek iz »Velebica«, Ilija Rašić iz »Japetića«, Zoran Vrandečić iz SD »Špiljar«, Alenka Lavrin, Aleksandar Kosanović i Igor Jelinić iz SD »Myotis Myotis« i Tonči Grgasović iz »Biokova«. Voda semina je bio Svjetlan Hudec. Vlado Božić

SAVJETOVANJE O SAMOPOMOĆI I SAMOSPAŠAVANJU

U planinarskom domu »Umberto Girometta« na Mosoru održano je 21—22. prosinca 1985. Savjetovanje o samopomoći i samospašavanju iz spel. objekata, kojega su organizatori bili KKSPSJ i KSPSH, a domaćin SO PD »Mosor«. Ukupno je bilo 44 učesnika iz 9 SO-a i SD-a (36 iz Hrvatske, 1 iz Srbije, 3 iz Makedonije i 4 iz Bosne i Hercegovine).

Obraćene su teme iz medicinske i tehničke pomoći i samopomoći: Liječnik Igor Žuljan, član Stanice GSS iz Splita, obradio je prvu medicinsku pomoć i procjenu težine ozljede u spel. objektima radi transporta nesrećenog. Uz klasifikaciju mogućih ozljeda u špiljama i jamama i principe njihove obrade, posebno je dao upute za procjenu težine ozljede radi odluke o transportu nesrećenog. Pokazano je novo spel. nosilo francuske proizvodnje koje je nedavno nabavila Stanica GSS u Zagrebu.

Tonči Grgasović je pokazao način spuštanja po opterećenom užetu pomoću spuštalice; Vlado Božić primjenu jednostavnog koloturja izrađenog od dvije koloture za spuštanje i dizanje speleologa; Svjetlan Hudec samopodizanje po užetu uz pomoć

jedne koloture i zamke, penjanje po užetu samo s urbušnim blokerom, nošenje nesrećenog viseći na užetu i prelaz preko spita ili uzla, kao i prelaz s užeta na užu, i to kako kod spuštanja tako i kod penjanja; Marjan Đekić podizanje nesrećenog na opterećenom užetu viseći u spitu (uz pomoć blokera, koloture i zamke — improvizirani Sv. Bernard); i Hrvoje Korais primjenu uzla Garda (pomoću dva karabinera).

Ponovo je naglašena neophodnost nošenja medicinskog materijala na spel. istraživanja (svatko svoj Prvi zavoj), a cijela ekipa torbicu Prve pomoći sa zavojima i udlagama). Ustanovljeno je da pri tehničkim nezgodama najviše pomaže koloturja, pa je dogovoreno da bi svaki speleolog morao, kao dio osobne opreme, nositi i jednu koloturju, a cijela ekipa najmanje dvije, te da bi svaki speleolog morao naučiti ove tehničke zahvate, jer je jedino pomoću njih moguće spustiti ili dignuti nesrećenog speleologa ako ostane bespomoćan visjeti između dva spita među policama.

Dogovoreno je da SO-i sami organiziraju tečajeve prve medicinske pomoći i da uvježbavaju tehničke zahvate prikazane na ovom Savjetovanju.

Teoretski dio Savjetovanja održan je u blagovaničnici doma a praktični u nedalekoj Zlatnoj jami.

Za vrijeme večere održan je izvanredni sastanak KKSPSJ, a poslije večere projekcija dijapozitiva. O planini Mosor govorio je Goran Gabrić, o istraživanju jame Stara škola, najdublje jame u Hrvatskoj (576 m) Branko Jalžić, a o dosadašnjim tečajevima, seminarima i savjetovanjima o spašavanju Vlado Božić.

Vlado Božić

KONGRES SPELEOLOGA JUGOSLAVIJE

U Karlovcu, u hotelu »Korana«, održan je od 17—20. listopada 1984. godine 9. kongres speleologa Jugoslavije u organizaciji Speleološkog društva Hrvatske (SDH). Pokrovitelj kongresa je bio SOUR »Jugoturbina« Karlovac i Zajednica općina Karlovac.

Kongres je počeo pozdravnim govorima i podjelom plaketa »Dr Josip Poljak« osnivačima SDH, povodom 30. godišnjice rada, a nastavio se izlaganjem referata i drugim manifestacijama. Održano je 8 plenarnih referata koji su trebali dati povijesnu sintezu speleoloških istraživanja i drugih speleoloških djelatnosti u Hrvatskoj od prvih početaka do danas, međutim, kroz održane referate to je samo djelomično ostvareno. Ostala predavanja su bila podijeljena u 5 sekcija: I. Fizička speleologija (35 referata), II. Speleobiologija (11), III. Speleoarheologija i paleontologija (14), IV. Povijest, tehnika i dokumentacija (11) i V. Zaštita špilja i priredno značenje (7), ukupno 86 referata. Kao i na svim do sada održanim kongresima i ovdje je bilo iznešeno mnogo zanimljivih podataka.

U Galeriji »Karas« u Karlovcu bila je postavljena Speleološka izložba s izložcima samo iz Hrvatske, a postavili su je zajednički speleolozi iz više SO-a i SD-a. Po mišljenju mnogih bila je to najljepša do sada speleološka izložba održana u Jugoslaviji. Knjižarsko poduzeće »Mladost« organiziralo je prodajnu izložbu knjiga i časopisa čiji je sadržaj vezan uz speleologiju i prirodu uopće, a tu je u večernjim satima bila i mala izložba speleološke opreme članova ASAK-a iz Beograda i planinarske opreme firme ALOP iz Zagreba.

Drugi dana kongresa navečer održane su projekcije dijapozitiva (S. Hudec: Prva hrvatska speleološka ekspedicija PSH u jamu Gouffre Berger u Francuskoj, T. Rada: Speleološka ekspedicija PSH »Maroko 83«, H. Korais: Speleološki objekti okolice Karlovca i P. Habić: Slovenska speleološka ekspedicija u Grčkoj) i dva filma o ronjenju u potopljenim špiljama Slovenije i Bosne M. Krašoveca.

Zadnjeg dana kongresa održana je Konferencija Saveza speleologa Jugoslavije, na kojoj je podnešen izvještaj o radu SSJ u periodu od 1980—1984. godine. U proteklom mandatu funkciju SSJ obavljao je SS Srbije, a sada je dogovoreno da tu funkciju u iduću 4 godine obavlja SS BiH. Nažalost, na Konferenciji nisu iznešeni izvještaji o radu u svakoj republici, iako su to mnogi prisutni tražili, pa je dogovoreno da se to na idućem kongresu svakako učini.

Nakon kongresa organizirana je stručna ekskuzija s pedesetak članova u Perušić do špilje Samograd, koja je još u prošlom stoljeću bila uređena za posjet turista, a sada je Mjesni ured Perušić želji ponovo aktivirati. Istog dana upriličen je i posjet Jopića pećini kraj Karlovca, koju je razgledalo tridesetak speleologa s vlastitom opremom.

Sudjelovalo je oko 150 ljudi od čega je 127 platilo kotizaciju. Iz Hrvatske su bili prisutni članovi iz SO PD »Dubovac« Karlovac, »Željezničar« Zagreb, »Velebit« Zagreb, »Mosor« Split i »Biokovo« Makarska, te članovi SD »Myotis Myotis« Karlovac, SDH Zagreb, »Ursus spelaeus« Zagreb, DISKF Zagreb, »Špiljar« Split, »Proteus« Poreč i »Istra« Pazin, kao i predstavnici nekoliko ustanova koje se bave speleologijom. KKSPSJ zastupao je Vlado Božić, a KSPSH Žarko Stegmayer i Svjetlan Hudec.

Organizator je pripremio kao propagandni materijal najnoviji broj časopisa »Priroda« (posvećen speleologiji), knjižicu S. Božičevića »Kroz naše špilje i jame«, prospekt špilje Veternice i špilje Vrlovke, naljepnicu kongresa. Sažetke prijavljenih referata, te prospekte grada Karlovca i okolice. Kongres je u cjelini bio dobro organiziran, što ne znači da nije mogao biti i bolje.

Moglo se zaključiti da je u proteklom razdoblju djelatnost speleologa u Hrvatskoj bila velika i raznovrsna, ali također da su planinari-speleolozi iz Hrvatske mogli svoje rezultate predstaviti i bolje.

Vlado Božić

SAVJETOVANJE O ORGANIZACIJI I EVIDENCIJI SPELEOLOŠKOG RADA

Savjetovanje KKSPSJ o organizaciji i evidenciji speleološkog rada održano je u Zagrebu 22. prosinca 1984. u Društvenom domu PSH. Organizator je bila KSPSH. Sudjelovalo je 18 sudionika iz 4 republike. Sva predavanja održali su članovi iz Hrvatske, i to: Vlado Božić: Sadašnje stanje organiziranosti u svakoj republici i Jugoslaviji; Juraj Posarić: Pravilnik o speleološkoj djelatnosti; Robert Erhardt: Organizacija rada u SO-u; Vlado Božić: Organizacija rada KSPSH i KKSPSJ; Goran Gabrić: Planiranje i evidentiranje speleološkog rada; Robert Erhardt: Organizacija speleoloških istraživanja; Goran Gabrić: Speleološka arhiva i katastar; Svjetlan Hudec: Zapisnik speleoloških istraživanja; Juraj Posarić: Foto, film, audio i video dokumentacija; Vladimir Matek: Vodenje oružarstva; Vlado Božić: Vodenje biblioteke; Juraj Posarić: Skolovanje i informiranje članova SO-a. Bila je omogućena kupnja knjige Priručnik za zagebačke speleološke škole '77 (reprint 1984) i Tumač Zapisnika speleoloških istraživanja (1982). Organizator je besplatno podijelio: Organizacione sheme speleoloških organizacija u svakoj republici, Pravilnik o speleološkoj djelatnosti KSPSH s prijedlogom izmjena, Osobni speleološki karton članova SO-a u Hrvatskoj, obrazac Izvještaj o radu SO-a, Program školovanja u planinarskoj organizaciji u Hrvatskoj. Ispitna pitanja za dobivanje planinarskog naziva speleolog (19. 9) popis literature koja se do sada koristila u nastavne svrhe (1984), Kriterij za sudjelovanje u speleološkoj ekspediciji »Maroko '83«, predavanje Gorana Gabrića »Planiranje i evidentiranje speleološkog rada«. Na posebno traženje ovi su materijali dostavljeni i speleolozima iz Crne Gore i Slovenije koji nisu mogli prisustvovati savjetovanju. KKSPSJ je snosila troškove organizacije i umnožavanja materijala a troškove puta i boravka slušaoci sami. Sudjelovali su: Časlav Mitrički, PD »Draževac« Skoplje; Milan Milanović i Adrijana Grečić, SO Planinarskog saveza Beograda; Mihailo Mandić i Nebojša Blazotević, Akademski speleološko-sportski klub Beograd; Željko Žibert i Predrag Čenčak, PD »Bukovik« Sarajevo; Zdravko Kovuš, PD »Zelengora« Foča; Svjetlana Crenulija, Speleološko društvo »Pionir« Banjaluka; Zdenko Veličić, PD »Tajan« — Onik Agom; Zavidović: Vlado Božić, Juraj Posarić i Svjetlan Hudec, PD »Željezničar« Zagreb; Robert Erhardt, Vladimir Matek i Darko Cucančić, PDS »Velebit«; Goran Gabrić i Mladen Mužinić, PD »Mosor« Split.

Vlado Božić

U društvenom domu PSH održan je 23. lipnja 1984. godine Zbor planinara-speleologa Hrvatske, na kojem su sudjelovali članovi iz: SO PD »Željezničar«, »Zagreb-matica« i »Velebit« iz Zagreba, »Mosor« iz Splita, »Biokovo« iz Makarske, SD »Proteus« iz Poreča, »Myotis Myotis« iz Karlovca i »Špiljar« iz Splita. Podnešen je izvještaj o radu KSPSH za dvije protekle godine, raspravljane su i usvojene izmjene i dopune Pravilnika o spel. djelatnosti u PSH, obrazložen je prijedlog Kategorizacije speleologa kao vrhunskih sportaša, raspravljalo se o sudjelovanju planinara-speleologa u predstojećem 9. jugoslavenskom spel. kongresu u Karlovcu, o organizaciji ljetnog republičkog spel. lagona na Biokovu, i o mogućoj suradnji s Vodoprivredom Hrvatske u prikupljanju podataka o spel. objektima s vodom. Obrazloženo je i prihvaćen plan raspodjele financijskih sredstava za 1984. godinu, i izabran je novi tajnik KSPSH (zbog preseljenja dotadašnjeg tajnika Tonči Rade u Split, novu dužnost preuzeo je Žarko Stegmayer).

Vlado Božić

ŠPILJARSKO VEČE 1984. GODINE

Dana 30. lipnja 1984. g. SO PD »Mosor« organizirao je na Planinarskom domu »Umberto Girometta« na Mosoru Špiljarsko veče, kojem je prisustvovalo 35 članova i gostiju iz Makarske, Paga i Splita. Izvršena je podjela diploma polaznicima IX splitske spel. škole i proglašeni su najbolji školarci, kojima su pripale vrijedne nagrade. B. Puharić iz SA »Otočani« na Pagu, održao je veoma zanimljivo i poučno predavanje uz dijapozitive — Podzemlje otoka Paga, upoznavši prisutne i sa specifičnom aktivnosti speleologa na otoku Pagu. Zatim je G. Gabrić održao predavanje o II spel. ekspediciji PSH »Maroko '83«, koja je istraživala prošle godine podzemlje Afričkog kontinenta. U konkurenciji od 10-tak takmičara održano je i natjecanje za najbolji dijapozitiv sa planinarskom i spel. tematikom. Nakon toga priredjen je kviz u planinarsko spel. znanju, a pobjednici su osim velike torte dobili i jednogodišnju prečulatu na časopis »Naše planine«. U nastavku večeri speleolozi su nastavili druženje uz pjesmu i dogovor o budućim zajedničkim akcijama i susretima.

Goran Gabrić

SPELEOLOŠKO VEČE POSVEĆENO SPELEOLOGU I PLANINARU J. POLJAKU

KSPSH je 21. prosinca 1984. organizirala speleološko veče posvećeno zaslužnom planinaru i speleologu dr. Josipu Poljaku (1882—1962). O njegovu životu i radu govorio je mr. Krešo Sakač, geolog i direktor Geološko-mineraloškog muzeja u Zagrebu, gdje je prije radio i dr. Poljak. U izlaganju je istaknuta njegova uloga kao geologa, speleologa i planinara, Josip Poljak je bio naš prvi čovjek koji se u Odboru za istraživanje špilja Geološkog povjereništva kraljevine Hrvatske i Slavonije 1910. godine počeo speleologijom baviti profesionalno. Prvi je započeo sistematska regionalna speleološka istraživanja (1912—1940), jedini je do danas čovjek u Hrvatskoj koji je doktorsku titulu (1922. u Zagrebu) stekao obradom teme iz speleologije (»Pećine hrvatskog krša«), prvi je hrvatski speleolog koji je započeo fotografirati u podzemlju i prvi je hrvatski speleolog koji je počeo istraživati jame (1912). Posebna je osobitost ovog predavanja bila projekcija crno-bijelih dijapozitiva Josipa Poljaka projekciranih pomoću Poljakovog projektoru iz 1912. god., uz paralelno prikazivanje dijapozitiva u boji Marijana Čepelaka i Vlade Božića snimljenih u istim speleološkim objektima s približno istim mjesta s kojih je snimao i Josip Poljak. Tom prilikom bili su izloženi fotoaparati i magnetijski fleš kojima se je koristio Josip Poljak. Toč dana je, također u prostorijama društvenog doma PSH bila postavljena izložba fotografija dr. Josipa Poljaka i dr. Radivoja Simonovića koje prikazuju Poljaka na terenu, te razne površinske oblike našeg krša, ali i ljepote krškog podzemlja. Među fotogra-

fijama se nalazila i prva fotografija u Hrvatskoj snimljena uz umjetnu rasvjetu pod zemljom, jedan dio spilje Lokvarke u Gorskom kotaru, pod nazivom »Kapelica« (1912). Izložba je trajala do travnja 1985. god. Svi eksponati izloženi i pokazani na ovoj speleološkoj večeri i izložbi vlasništvo su Geološko-mineraloškog muzeja u Zagrebu. Vlado Božić

SPELEOLOŠKO VEČE 1985. GODINE

16. prosinca 1985. god. održano je u društvenom domu PSH spel. veče posvećeno istraživanjima velikih spel. objekata u Hrvatskoj. Najprije je Branko Jalžić, uz projekcije dija pozitivna pričao o istraživanju jame Stara škola na Biokovu, duboke -576 m, a zatim Vlado Božić o istraživanju spilje Hajdova hiža u Gorskom kotaru u ljetu 1985. g., kada su otkriveni novi dijelovi i ustanovljeno je da se radi o špiljskom sustavu kojega treba dalje istraživati. Iza njih je Marijan Čepelak govorio o istraživanju špiljskog sustava Panjkov ponor-Kršlje u Kordunu, dugom 9352 m, donedavna najduljim u Hrvatskoj, a zatim o istraživanju špiljskog sustava Đula-Medvedica kod Ogulina, danas najduljeg u Hrvatskoj, istraženog do tada u duljini od 15001 m. Istraživanja ovog sustava će se nastaviti, jer mogućnosti ima još na mnogo mjesta. Prisutno je bilo 35 članova speleoloških odsjeka iz Zagreba, Samobora i Karlovca.

Vlado Božić

USPJELA SPELEOLOŠKA IZLOŽBA

Za vrijeme 9. kongresa speleologa Jugoslavije, održanog u Karlovcu od 17-20. 10. 1984. u Galeriji »Karas«, organizirana je speleološka izložba, koja je po bogatstvu i raznolikosti eksponata, te umješnosti aranžiranja nadmašila sve do sada slične izložbe u Hrvatskoj i Jugoslaviji.

Centralni dio izložbe bio je posvećen dr. Josipu Poljaku, prvom koji je doktorirao temom iz speleologije u Jugoslaviji (1922. u Zagrebu) i zaslužnom geologu, speleologu i planinaru. Izložena je bila razna oprema i pribor kojim se on služio u istraživanju špilja i jama, u planinarskim pohodima i pri izradi geoloških karata. Bile su tu speleološke ljestvice, karbidna svjetiljka, pribor za mjerenje i crtanje, bilježnica s originalnim bilješkama, geološke karte koje je radio itd. Izloženi su bili i njegovi znanstveni, stručni i popularni radovi iz područja geologije, speleologije i planinarstva, njegova bista, doktorska diploma i Spomenica HPD-a. Na 10 velikih i 15 manjih fotografija bili su prikazani razni kraški predjeli naše domovine, uključujući tu i krški podzemlje, koje je većinu snimio sam. Eksponate je dao Geološko-paleontološki muzej u Zagrebu.

Na izložbi su još bile izložene speleološke ljestvice (4 tipa, od najstarijih u Hrvatskoj iz 1912, pa do najnovijih koje se još i danas povremeno koriste), speleološka vitla (veliko vitlo SO PD »Željezničar« iz 1957. i malo vitlo KSPSH iz 1967), razna suvremena oprema, lutka obučena u suvremenu speleološku opremu i odjeću i opremljena svim suvremenim priborom za istraživanje jame (obiešena na uže o stropu dvorane bila je najprivlačniji eksponat izložbe), te suvremena ronilačka oprema za istraživanje potopljenih kanala u speleološkim objektima. Opremu su dali: SO PD »Željezničar«, Zagreb, SD »Špiljar« Split i DISKF Zagreb.

Fotografije: 19. o Prvoj hrvatskoj speleološkoj ekspediciji PSH u jamu Gouffre Berger u Francuskoj 1932. (dubina 1109 m), 12. o Speleološkoj ekspediciji PSH u Maroko 1983. 12. u boji koje prikazuju ljetne srazastih ukrasa hrvatskih špilja (Srećko Božićević, SDH Zagreb), serije fotografija dali su Davorin Marković i Igor Brzoja (SD »Ursus spelaeus« Zagreb), Marijan Čepelak (SO PD »Velebit« Zagreb), Boris Krstinić (SD »Ursus spelaeus«) i članovi DISKF Zagreb.

Na jednom panou bile su izložene filatelističke marke i koverta sa speleološkim motivima (81 marka i 3 koverta) iz zbirke Vlade Božića (SO PD »Željezničar« Zagreb) a u dvije vitrine speleološka literatura iz zbirke Mladena Garašića (DISKF Zagreb). Izložbu su postavljali sami davaoci eksponata, uz stručnu i tehničku pomoć osoblja Galerije »Karas«.

Prilikom otvorenja izložbe, mr. Krešo Sakać je upoznao prisutne, sve sudionike 9. kongresa speleologa Jugoslavije, sa životom i radom dr. Josipa Poljaka.

Izložba je pobudila i interes građana iz Karlovca i okolice, tako da je produžena za još tjeđan dana. Vlado Božić

»SPELEO-FOTO '85«

Želja članova Speleološkog društva »Špiljar« iz Splita da prikažu podzemne prostore i speleološku aktivnost ljudima koji nikada nisu kroćiti u podzemni svijet, ostvarila se realiziranjem prve jugoslavenske izložbe spel. fotografije na kojoj su učestvovali speleolozi-fotografji iz Splita, Zagreba, Postojne i Ljubljane. Pod pokroviteljstvom Narodne tehnike - Saveza organizacija za tehničku kulturu i Samoupravne interesne zajednice tehničke kulture općine Split, a u organizaciji SD »Špiljar«, održana je od 08-15. travnja 1985. godine u Galeriji fotografija Foto kluba »Split« Prva jugoslavenska izložba speleološke fotografije »Speleo-foto '85«. Selektor, majstor fotografije Pero Dragičević od pristiglih 120 fotografija od 17 autora odabrao je 45 (23 kolor i 22 c/b). Osim selekcije, selektor je postavio izložbu te dodijelio nagrade i diplome. Popis autora, izloženih fotografija i dodijeljenih priznanja:

1. C. Mlinar (DZJP »Proteus« Ljubljana): »Preplavan sifon u jami Zerovnica« (1. nagrada za kolor fotografiju), »Raziskovanje jame Zerovnica za preplanim sifonom«, 2. J. Hajna, A. Mihevc, F. Malečkar (DZRJ »Luka Čeć« Postojna): »Pauk« (Diploma), 3. S. Božićević (»Geološki zavod« Zagreb): »Podzemna idila« (»Kalcitni saljev«, 4. H. Malinar (SO PDS »Velebit« Zagreb): »Skupina siga 'Mali oltar'«, 5. M. Čepelak (SO PDS »Velebit« Zagreb): »Kamenice u Jopićevoj špilji«, »Suhe kamenice - Jopićeve špilja«, »U labirintu kanala špilje Medvedice« (Diploma) i »Panjkov ponor«, 6. N. Cobanov (SO PDS »Velebit« Zagreb): »Kef Aziza - Maroko« (3. nagrada za kolor fotografiju), 7. B. Jalžić (SOPD »Željezničar« Zagreb): »Ledena jama - Veletbit«, »Špilja Zala« (2. nagrada za kolor fotografiju), 8. V. Lindić (SOPD »Željezničar« Zagreb): »Rudelića pećina« (Diploma), »Govedska špilja - Zir«, »Refleksije« i »Vrtložni lonac«, 9. Ž. Stegmayer (SOPD »Željezničar« Zagreb): »Fotografija I« i »Fotografija II«, 10. D. Marković (SD »Ursus spelaeus« Zagreb): »Bez naslova I« i »Bez naslova II« (3. nagrada za c/b fotografiju), 11. B. Krstinić (SD »Ursus spelaeus« Zagreb): »PVC-sifon, izlaz«, »PVC-sifon, ulaz«, »Špilja Kovačevac - Kordun« (1. nagrada za c/b fotografiju), »Spiljski skakavac«, »Endemični puž T. mosorensis iz Vranjačec«, »Kristal aragonita«, »Endemični puž T. mosorensis iz Vranjačec, II« i »Sifon u Kaverni«, 12. I. Brzoja (SD »Ursus spelaeus« Zagreb): »Strmotića ponor« (Diploma) i »Bez naslova I«, 13. N. Saljić (SD »Špiljar« Split): »Spelaus I« (2. nagrada za c/b fotografiju), »Spelaus II«, »Homo spelaeus I« (Diploma), »Idila I«, »Idila II«, »Penjanje« i »Silaz u Golubinku«, 14. A. Tadić (SD »Špiljar« Split): »Silaz I« (Diploma), »Silaz II«, »Stalagmit«, »Jarebinka I« i »Šišmiš«, 15. T. Rada (SD »Špiljar« Split): »Čovječja ribica« (Diploma), 16. D. Mimica (SD »Špiljar« Split): »Prema izlazu«.

Osim navedenih fotografija, bilo je izloženo izvan konkurencije 19 fotografija snimljenih u jami Gouffre Berger (Francuska) i spilji Kef Aziza (Maroko). Autori fotografija bili su članovi dvije speleološke ekspedicije koje je organizirala KS PSH. Izložba je bila izuzetno dobro posjećena, atrakcija izložbe koja je izazvala zanimanje Splitana bila je živa čovječja ribica koju su podzemne vode izbacile na jednom malom izvoru kod Vrgorca.

Vijesti o otvaranju i održavanju izložbe objavljene su u »Delu« (Ljubljana) »Narodnoj tehnici« (Split), »Foto-kino reviji« (Beograd) i »Slobodnoj Dalmaciji« (Split). U potonjem dnevniku, u rubrici »Kultura«, kritičar Sandro Pogutz, povodom otvorenja izložbe napisao je osvrt pod nazivom »Speleološki manifest« u kojem između ostalog piše »... Očekivali smo, eto, neke znanstvene, »suhe« fotografije, a dobili smo i osebtjna videnja

podzemnog svijeta, koja prenesena na foto-papir najrječitije govore o porivima koji špiljare tjeraju dolje. Na Krstiničevoj fotografiji speleolog kao da se rada, kao da izlazi iz kamene maternice špilje. Fotografija kao manifest spel. strasti? Zašto ne? ... «Razgovor o izložbi emitiran je na Radio Splitu, a RTV Zagreb Studio Split, prikazao je kraći izvještaj u Dnevniku zajednice općine Split. Zbog izuzetnog zanimanja Splitskana i turista, koji su sa iznenađenjem i ušhićenjem razgledali izložbu, članovi »Špiljar« ovu uspješnu manifestaciju održavati će i ubuduće, svake godine.

T. Rada

MOSORAŠI NA INTERNACIONALNOM LOGORU U ZAPADNIM TATRAMA

U mnoštvu akcija koje je izveo speleološki odsjek PD »Mosor« iz Spita, ističe se i sudjelovanje na internacionalnom logoru u Zapadnim Tatrarna, kojeg su organizirali poljski speleolozi. Naš speleološki odsjek predstavljala su tri člana: Matković Ivica, Marinov Ivan i Mužinić Mladen. Logor je urajao u razdoblju od 14. II do 29. II 1985. godine. Cilj desetodnevnog druženja bile su jame: Bandzioch (—550 m), Ptasijska (350 m) i spilja Metusija (9000 m).

Zbog jako loših vremenskih uslova, popraćenih niskim temperaturama, gotovo nezamislivih za nas Dalmatince, te učestalih lavina koje su vladale tim područjem bilo je onemogućeno istraživanje jama Bandzioch i Ptasijske. Naime, specifičnost ovih jama je penjanje do njihovih otvora. Tako je za Bandziochu trebalo prijeći četristometarsku stijenu a za doći na otvor Ptasijske bilo je potrebno prijeći trisatmetarsku zaledenu kosinu. Iz prije navedenih razloga prisiljeni smo da odustanemo od naših zamisli i sva naša nadanja i očekivanja usmjerena su na Metusiju.

Ipak, 17. II krećemo u Metusiju. Put nas vodi preko živopisnog sela koje se smjestilo u dolini Koščelinska, gdje je bila naša baza, dalje preko jednim dijelom zaledene riječice, ulazimo u dolinu Metusija, po kojoj je i sama spilja dobila ime. Dolina je nastala izumiranjem nekadašnje rijeke, a sama Metusija je vjerojatno bila njen izvor. Cijelo područje je ispunjeno crnogoričnom šumom, posebno jelama, čije su se grane savijale pod težinom snijega, koji je tih dana dosta napadao, tako da na nekim mjestima upadamo u njega sve do koljena. I tako, poslije tri sata hoda, pošto smo savladali jednu lavinoznu padinu na kojoj je lavina zbrisala nekoliko jela, došli smo na otvor spilje. Otvor je vrlo uzak, zatrpan snijegom. Očekuje nas 241 m dubine i 2500 m glavnog horizontalnog kanala spilje, koja nije još u potpunosti istražena. Na brzinu se oblačimo, navlačimo pojaseve i pripremamo transportne vreće dok nam ruke i noge mrznu. U jamu najprije ulazi Eva, Andrej (dvoje poljskih speleologa), ja, Ivica i Ivan. Do skretanja za prvi sifon treba prijeći kanal dužine 150 m vrlo uzak, koso postavljen, otprilike 50 stupnjeva. Na nekim je mjestima jako gladak, pa ga koristimo kao svojevrsni tobogan, a na nekim mjestima maksimalno uzak, te je potrebno sa sebe skidati opremu da bi ga se prošlo. Cijelo vrijeme nas nerviraju teške transportne vreće, koje smo morali vući za sobom. Pošto smo savladali ulazni kanal, dolazimo u prvu prostoriju, gdje se nalazi skretanje za prvi sifon. Mi nastavljamo dalje preko niskog, ali širokog kanala uz to punog vode. Tu smo se prvi put smočili. Poslije toga savladavamo uske meandre, kroz koje se jedva provlačimo, gdje proklinjemo svaki gram viška tjelesne težine, a uz to opet imamo izvjesnih poteškoća s transportnim vrećama. Sada stižemo do prvih vertikalnih skokova. Spuštamo se prvu, drugu, treću i četvrtu, najveću vertikalu, oko 80 m dužine i dolazimo do samog dna. Na dnu se nalazi još jedan neprenerjeni sifon. Sada smo mokri do kože, nešto od znoja, a nešto od vode, koja se obilno slijevala na zadnjoj osamdesetmetarskoj vertikali. Poslije nekoliko načinjenih fotografija na samom dnu, mi se vraćamo vani, istim putem do prvog sifona. Tu smo grickajući stari vojnički dvopek pričekali Andreja i Ivana. Pošto su nam se oni pridružili, nastavljamo dalje prema izlazu, uskim kanalom, kojega sada moramo penjati. Pate koljena i laktovi, prsti se smrzavaju, karabineri se lijepe za ruke, a uz to

moramo izvući teške transportne vreće. Što smo bliže izlazu, sve više osjećamo strujanje svježeg zraka, a u kanalu postaje sve hladnije, negdje oko —25 stupnjeva. Na nekim mjestima klizimo, ne možemo se popeti, »čupamo se«. Svaki pokret postaje bolan za laktove i koljena. Prolazimo zadnja dva kritična mjesta i na izlazu smo. Tu smo se, prožeći nekim zadovoljstvom najprije nadisali svježeg zraka. Oprema je sva smrznuta i možemo je »razmekšati« samo kladivom. Preko odijela za vodu navlačimo vestone i vraćamo se u bazu. Poslije napornog i mukotrpnog vraćanja, iscrpljeni i gladni, napokon smo se dočepali toplog ognjišta. Obuzima nas prava milina, a sama toplina nas po malo regenerira. Na brzinu se oblačimo, jedemo i odlazimo na spavanje.

Sutradan smo imali dan odmora. Šetali smo, pomalo razgledali okolinu i prilagođavali se na »mršavu« poljsku kuhinju. Navečer se upoznavamo sa Janom Orlowskyem i provodimo ugodno večer sa njim. Inače on je jedan od boljih poljskih speleologa, vrlo dobar alpinist i dobar poznavalac Zapadnih Tatri. S njim razgovaramo o speleologiji mješavinom englesko-hrvatskog jezika, te mogućnostima penjanja i istraživanja Zapadnih Tatri. Skreće nam pažnju da ne možemo na preostale dvije jame, radi jako loših vremenskih uslova i lavina. Ipak u podsvijesti razmišljamo na bolje vrijeme, možda ...?

Sljedećeg dana rano ustajemo, gledamo kroz prozor. Vrijeme je i dalje nemilosrdno. Poslije dužeg razmatranja i razgovora, odlučili smo se na povratak. Više nije bilo nikakvog smisla gubiti vrijeme ovdje »prikovani« u bazi. Opraštamo se uz ono: »Možda se opet vidimo!« i krećemo.

Iako jako loše organiziran logor, steklo se još jedno dragocjeno iskustvo o savladivanju spel. objekata u (tim) uslovima, koji vladaju u Zapadnim Tatrarna, a što je najvažnije, još jedno prijateljstvo koje će nam dobro doći, možda kasnije, opet u Zapadnim Tatrarna.

I napokon opet u vlak. Najprije Zakopane, Krakov, Katovice, pa preko Čehoslovačke i Madarske beskrainim željezničkim putem za Split. A na samom ulazu su nas po tko zna koji put dočekali »dobri, stari« Kozjak i Mosor, sa kojima drugujemo mnoge godine, na kojima smo doživjeli toliko lijepih trenutaka i za ništa na svijetu ih nikome ne bismo dali. Vraćamo se njima! Mladen Mužinić

KONFERENCIJA SSJ I SIMPOZIJ »ČOVJEK I KRŠ 85«

U Kupresu je 7. lipnja održana Konferencija Saveza speleologa Jugoslavije, prva nakon prelaaska 1984. SSJ u Bosnu i Hercegovinu, a 8. i 9. lipnja na istom mjestu i Simpozij »Čovjek i krš 85« koji već nekoliko godina organizira SD »Bosanskohercegovački krš« i Savez speleologa BiH. Na konferenciji su imenovani članovi novih tijela SSJ, usvojenih na Kongresu u Karlovcu 1984. i donešene su uobičajene odluke o daljem radu SSJ. Tu je usvojen i konačni tekst novog Statuta SSJ. Iako je bilo naglašeno da bi glavna tema ovogodišnjeg simpozija trebala biti zaštita krša i speleoloških objekata, između 25 referata svega ih je polovica bila posvećena toj temi, dok je zbog velike mogućnosti izbora tema uz naziv »čovjek i krš« bilo i referata koji sa speleologijom nemaju veze. U sklopu Simpozija bile su organizirane ekskurzije u okolicu Kupresa (Kupreško, Livanjsko i Duvanjsko polje) ali ni u jedan speleološki objekt. Na Konferenciji je od planinara-speleologa sudjelovao Goran Gabrić (»Mosor«), a na Simpoziju uz njega Vlado Božić (»Željezničar«) i Norma Lovrić (»Mosor«). Vlado Božić

SPELEOLOŠKI LOGOR »DINARA 86«

SD »Špiljar« je bilo organizator speleološkog logora »Dinara 86«, a sudjelovali su članovi SD »Proteus«, SD »Pionir« iz Banja Luke i SO PD »Željezničar« iz Zagreba. Istraženo je 17 i rekognoscirano 25 jama. Najdublja istražena jama je jama pod Sinjerom — 171 m.

SPELEOLOŠKI LOGOR U CRNOJ GORI

Speleološki odsjek Beograda organizirao je speleološki logor u Crnoj Gori iznad Risna na kojem su sudjelovali i članovi SO PD »Željezničar« iz Zagreba, te grupa speleologa iz Poljske. Istražen je i veći broj jama od kojih jedna dubine preko 200 m.

XIII. ZBOR SLOVENSКИH SPELEOLOGA

U Lipicama kraj Sežane održan je od 8 — 10. lipnja 1984. XIII zbor slovenskih jamarjev in raziskovalcev krasa. U petak navečer održane su projekcije spel. filmova, u subotu prije podne predavanja o otkrićima novih spel. objekata u Sloveniji, o zaštiti špilja, o opremi i tehnici te povjesti speleologije u Sloveniji. Istovremeno, jedan dio učesnika sudjelovao je u ekurziji u Lipiško brezno, duboko 210 m (među njima i predstavnik KSPSHA,) a poslije podne je održan Obćni zbor Jamarske zveze Slovenije na kojemu su iznešeni rezultati dvogodišnjeg rada, planovi za naredni period i izabrano je novo rukovodstvo JZS. Navečer je priredena zajednička večera sa zabavom, a u nedjelju posjeta nizu zanimljivih spel. objekata u okolici (Sežane). Predstavnik KSPSH bila je Branka Bosner, član SO PD »Željezničar« iz Zagreba. Vlado Božić

SPELEOLOŠKI LOGOR NA IZVORU RIJEKE CETINE

Nakon višegodišnje pauze u istraživanju spilja oko izvorišta rijeke Cetine ponovno se prišlo ovom prekinutom poslu. Uz sudjelovanje 16 speleologa iz SO PD »Željezničar« i SO PD »Mosor« održan

je četverodnevni logor od 23 — 26. 08. 1985. Zahvaljujući većem broju sudionika logora, bilo je moguće obavljati paralelno istraživanja u spilji Kotluši i Gospodskoj pećini. U Kotluši su istraživani sporedni kanali naznačeni pri snimanju glavnog kanala još 1977. To su uglavnom uski teško savladivi prostori. Ukupno je snimljeno oko 200 m novih kanala, pa se dužina spilje povećala i sada prelazi 2 kilometra. U prednjim dijelovima glavnog kanala otkriveno je još nekoliko sporednih kanala pa se očekuje da će se novim istraživanjima dužina ove spilje znatno povećati.

U Gospodskoj spilji istraživani su kanali iz Sjevernog sifona. Tu je istraženo ukupno 230 m kanala te je i ova spilja sada duža od 2 kilometra. Topografska snimanja obavljale su dvije ekipe od kojih je jedna primjenom ronilačke opreme pregledala sifonska jezera i tako prikupili informacije za buduća podvodna istraživanja. U tom dijelu svladano je jedno sifonsko jezero kojim se odvodi voda iz Sjevernog sifona. Tu je otkriven kanal dug 50 m na koji se nastavlja 6 m duboka prevjesna jama koju nije bilo moguće istražiti zbog nedostatka opreme. U to vrijeme desila se u ovoj spilji nesreća pa su obustavljena sva istraživanja (vidi vjest o nesrećama). Po završetku spašavanja prešlo se na ronjenje u izvoru Glavaš za koji se smatra da je u direktnoj vezi s Gospodskom spiljom. Izvor tvori ljevokasta jama gotovo okomita na većoj dubini. Ronioci su uspjeli spustiti se do dubine od 20 m. Daljnjih 5-6 m niže koliko je bilo moguće vidjeti jama se suzuje na dimenzije 2x3 m ali joj dno ili neke bočne kanale nije bilo moguće vidjeti. Vrijeme logora bilo je skraćeno zbog nevremena koje je demoliralo bazni logor i izazvalo štete na osobnim automobilima. Branko Jalžić

Vijesti

JOŠ JEDAN SIFON

Ponor u Klepinoj Dulibi na srednjem Velebitu, nedaleko od Štirovače poznat je speleolozima PD »Željezničar« duži niz godina. Do sada su u njemu izvedene 4 istraživačke akcije i ukupna dubina ponora iznosi 182 m. Ponor su pronašli B. Jalžić i T. Rada krajem 70-ih godina. Tada su se spustili do dubine od 65 m, a akcija je prekinuta zbog nedostatka opreme. Godine 1981. jama je istražena do dubine od 180 m, a 1983. izvršena je akcija sa ciljem provjere nivoa vode u sifonskom jezeru na dnu jame. Naime, ta godina zabilježena je kao sušna godina, pa je postojala mogućnost da se voda u sifonu snizi, te da je prolaz kroz sifon moguć bez uranjanja. No, te želje speleologa se nisu ostvarile. Prilikom posljednje akcije 18. listopada 1985. u kojoj su sudjelovala dva speleologa iz SO PD »Željezničar« (J. Ostojić i O. Lukić), te jedan speleolog iz SD »Myotis, Myotis« (H. Korais), preronjen je sifon na dnu jame. Sifon je dugačak 2 m, a dubok 2 m. Na dah ga je preronio J. Ostojić i ustanovio da se s druge strane sifonskog jezera jama nastavlja. No zbog nedostatka ronilačke opreme akcija je prekinuta. Ujedno je postignut i domaći rekord urona: po prvi put je jedan speleolog zaronio bez ronilačke opreme i preronio sifon na dubini od 180 m. Nastavak istraživanja bit će ljeti 1986. vjerojatno na logoru u organizaciji SO PD »Željezničar«. Ozren Lukić

PEĆINA MODRIĆ

Smještena je na malenom poluotoku između naselja Modrić i Rovanijske. Ulaz se nalazi na koti od 38 m, okrenut je sjevero-zapadno prema uvali Modrić, po kojoj je pećini dano ime. Od morske obale udaljena je 150 m, a od Jadranske magistrale oko 100 m. Manje kružno udubljenje dubine 2 m sakriva ulaz širine 0,7 m i

visine 1,5 m, tako da je teško uočljiv s okolnog golog i kraškog terena. Otkriven je igrom slučaja od strane članova SD »Proteus« iz Poreča prije šest godina i tada je istraženo 15,5 m pećine.

S obzirom da je tada uočena uska pukotina sa intenzivnim strujanjem zraka, postojala je mogućnost daljnjeg istraživanja, pa pri povratku sa logora na Dinari 1. VIII 85. godine ekipa u sastavu: Počanić Vinko, Salih Nino, Simonović Marino, Tamburini Robert i Legović Silvio pristupa bušenju prolaza. Napravljen je prolaz veličine 0,4x0,4 m iza kojeg su otkrivene nove dvorane bogato ispunjene sigastim ukrasima. Nakon 65 m kanala pećina se grana u dva kraka. Desni krak dužine 256 m blago skreće prema jugoistoku, u prvom djelu je uži, nižeg svoda 1,5 do 3 m i zarastao u sigaste nakupine. Pri kraju dolazi se u desetak metara široke i 4 do 5 m visoku dvoranu, i tu smjer pružanja ide u pravcu sjeveroistoka. Karakteriziraju ga veliki stožasti stalaktiti bijele boje, često bogato prekrivenih helektitnim nakupinama.

Lijevi krak dužine 274 m skreće prema sjeveroistoku i pri kraju pravi zaokret prema jugu, tako da završava u blizini kraja desnog kraka. Dvorane su u ovom dijelu prostranije, široke su desetak, a visoke pet do deset metara. Upravo na mjestu gdje pružanje skreće ka jugu, sa lijeve strane nalazi se 156 m dugačak odvojak s etažom i Crvenom dvoranom. Crvenu dvoranu karakteriziraju veliki sigasti masivi od kojih se ističe crvena kolona promjera dva metra i visine sedam metara. Tu se pojavljuje strujanje zraka, na je prilikom druge posjete između siga proširen prolaz koji nastavlja u 30 m završnog kanala. Taj dio ispunjen je sitnim kamenim materijalom, a vjerojatno je začepljen prilikom gradnje stare ceste koja se nalazi 250 m istočno od ulaza u pećinu. Da bi se utvrdilo nastavlja li se tu kanal, bit će potrebno prokopati dio nasipnog materijala. Dužina ukupno istraženih kanala do